

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Vrchní soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. [jméno] [příjmení] a soudců JUDr. Karla Podolky a JUDr. Jitky Horové ve věci žalobce [údaje o účastníkovi] [údaje o zástupci] proti žalované České republice – Ministerstvo vnitra, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o ochranu osobnosti, o odvolání žalovaného do rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 3. ledna 2013 č.j. 31C 70/2012-116,

takto:

- I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 3.1.2013, č.j. 31C 70/2012-116 se zrušuje.
- II. K projednání a rozhodnutí věci vedené původně u Obvodního soudu pro Prahu 7 pod sp.zn. 4C 535/2003 jsou věcně příslušné jako soudy prvního stupně okresní soudy; věc se proto postupuje Obvodnímu soudu pro Prahu 7.

Odůvodnění:

Soud prvního stupně rozsudkem v záhlaví označeným rozhodl o povinnosti žalované zlikvidovat srovnávací vzorek DNA žalobce a odstranit profil DNA žalobce z Národní databáze DNA, a to vše do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku (výrok I.). Žádnému z účastníků pak nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení (výrok II.).

Při rozhodování podle ust. § 11 a násl. obč.zák. vycházel soud prvního stupně z toho, že žalobce spatřuje neoprávněný zásah do svých osobnostních v tom, že dne [datum] došlo k odběru jeho biologického vzorku a k jeho následnému uložení do národní databáze DNA. Na základě provedeného dokazování vzal soud za prokázané, že podle již zrušeného zákona o Policii ČR (zák.č. 283/1991 Sb.), který byl účinný ke dni odběru vzorku DNA žalobci, konkrétně dle jeho ust. § 42e odst. 1, (který je citován), které upravuje, kdy policista při plnění úkolu policie může mimo jiné odebírat biologické vzorky umožňující získání informací o genetickém vybavení. Zároveň konstatoval, že následné nakládání s odebranými vzorky DNA a z nich vytvořenými profily DNA tímto zákonem upraven nebylo. Toto nadále není upraveno ani účinným zákonem o Policii ČR č.

273/2008 Sb. Ustanovení § 65 zák.č. 273/2008 Sb. stanoví obdobným způsobem jako předešlé ust. § 42e podmínky pro odebrání biologických vzorků umožňujících získání informací o genetickém vybavení. V ust. § 79 a násl. zákona o Policii ČR je pak upraveno zpracování osobních údajů policíí. Stran uchování a nakládání s odebranými biologickými vzorky a potažmo pak se vzorky DNA a profily DNA není v těchto obecných ustanoveních uvedeno nic konkrétního stejně tak jako zde není jakkoli zmíněna Národní databáze DNA a pravidla jejího provozu. Ani dle jiných zákonných norem právního řádu ČR nejsou pravidla pro nakládání a uchovávání vzorku DNA odebraných vězňům a profilů DNA z těchto vzorků vzešlých stanovena. Co se týče relevantní judikatury odkázal soud prvního stupně na stanovisko Pléna Ústavního soudu ze dne [datum] Pl. ÚS – ST [číslo], rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva S. and Marper v. The United Kingdom ze dne [datum], W. v. the Netherlands ze dne [datum], Goggins and others v. The United Kingdom ze dne [datum] a [jméno] [příjmení] [příjmení] v. the Netherlands ze dne [datum] a poukázal na to, že i když se uvedená rozhodnutí vztahují k odlišnému případu a skutkovému stavu, pro všechna uvedená rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva jsou společné základní závěry a stanoviska - zejména soud uznává, že vzorky DNA a profily DNA na rozdíl od otisků prstů obsahují citlivé osobní informace. Soud vzhledem k tomu pokládá uchovávání vzorků i profilů DNA za zásah do soukromého života, který je možno tolerovat jen pokud je činěn na základě zákona a sleduje legitimní cíl. Soud byl udiven ve vztahu k praxi v Anglii a Walesu, paušálně nerozlišující povahou uchovávání vzorků/profilů DNA např. ohled na druh a závažnost činu. Ve svých rozhodnutích ESLD posvěcuje nizozemskou praxi, dle níž je odebrání a uchovávání vzorků/profilů DNA upraveno zákonem a zákonná úprava obsahuje pojistky proti paušálnímu a nerozlišujícímu přístupu (možno jen u odsouzených za závažné trestné činy popř. za jiné přesně vymezené trestné činy doba uchovávání vzorků/profilů je odstupňována). Soud prvního stupně své rozhodnutí uzavřel tak, že samotný odběr biologického vzorku žalobce formou bukalního stěru eventuálně nemusel být vzhledem ke své neinvazivní povaze a vzhledem k zákonnému podkladu pro tento samotný odběr neoprávněným zásahem do osobnostních práv žalobce, byť otázkou v poměrech projednávané věci stále zůstává, zda lze uznat jako oprávněný odběr vzorku DNA za účelem jeho zpracování a uložení do Národní databáze DNA i tehdy, pokud následné nakládání a uchovávání vzorků a profilů DNA není zákonem jakkoli upraveno. V této souvislosti nelze nezmínit, že shora citované rozhodnutí Ústavního soudu zjevně nedopadá na plošné odebrání vzorků DNA bukalním stěrem vězňům ve výkonu trestu odnětí svobody, neboť se věnuje odlišné problematice odběru vzorků DNA podezřelé či obviněné osoby v rámci konkrétního trestního řízení a úvaze, zda takový odběr je či není úkonem porušujícím právo podezřelého či obviněného nebýt nucen k sebeobviňování. Nicméně další držení vzorku DNA žalobce a nakládání s ním a vytvoření a evidování profilu DNA žalobce v Národní databázi DNA již jsou z důvodu shora uvedených jednoznačně neoprávněným zasahováním do osobnostních práv žalobce, zejména do práva žalobce ne-dotknutelnost soukromí. Žalovaná dosud ani nezlikvidovala vzorek DNA odebraný žalobci, ani neodstranila ze své elektronické databáze profil DNA žalobce ze vzorků získaný, a proto soud prvního stupně postupem podle § 13 odst. 1 občanského zákoníku žalovanému uložil, aby upustila od neoprávněného zasahování do osobnostních práv žalobce spočívajícího v držení vzorku i profilu DNA žalobce a nakládání s nimi, tedy konkrétně, aby vzorek DNA žalobce zlikvidovala a profil DNA žalobce z databáze odstranila. Výrok o nákladech řízení pak odůvodnil ust. § 142 odst. 1 o.s.ř. arg. a contrario.

Proti tomuto rozsudku podala včasné odvolání žalovaná. Její odvolání směřovalo zejména do výroku I., kterým byla žalovaná uložena povinnost zlikvidovat srovnávací vzorek DNA žalobce a odstranit profil DNA žalobce z Národní databáze DNA. Zejména zdůraznila, že Policie ČR podle § 60 zákona 273/2008 Sb. a v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů zpracovává informace včetně osobních údajů v rozsahu nezbytném pro plnění svých úkolů, když dovozuje, že ust. § 79 a § 65 zákona 273/2008 Sb. mu umožňuje zpracovávat profily DNA pro účely odhalování trestných činů a zjišťování jejich pachatelů a tím je naplněna výjimka stanovená v ust. § 9 odst. 1 zák.č. 101/2000 Sb. Žalovaná dovodila, že Policie ČR, tedy provozuje Národní

databázi DNA na základě právních předpisů a v souladu s nimi. Dále pak ve svém odvolání uvedla, že soud prvního stupně nevzal v úvahu § 42d, § 42e, § 42g a § 42i zák.č. 283/1991 Sb. Zdůraznil, že v rámci Evropské unie dopadá na zpracování osobních údajů v oblasti policejní práce rámcové rozhodnutí rady 2008/977 ze dne [datum] o ochraně osobních údajů zpracovávaných v rámci policejní a justiční spolupráce v trestních věcech. Toto rámcové rozhodnutí je plně implementováno do českého právního řádu a policie tak plně respektuje principy ochrany osobních údajů vyplývajících z těchto závazků. Dále pak zdůraznila, že tedy databáze profilů je koncipována jako systém dvou nezávislých software programů Codis a Info DNA, přístup do databáze je možný pouze z policejních terminálů po zadání přístupového hesla. Není tedy možné, aby v databázi lustroval řadový příslušník či zaměstnanec Policie ČR. Dále pak žalovaná zdůraznila, že soudem prvního stupně zdůrazněná rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva nelze v dané kauze aplikovat. Uvedla, že profil DNA je svou povahou principiálně srovnatelný s daktyloskopickým otiskem prstu, snímání otisku prstů a provozování databáze otisků však soud nikterak nezpochybňuje. Po reprodukci policejních statistik ohledně recidivistů, tedy pachatelů úmyslných trestných činů, kteří již byli za jiný úmyslný trestný čin dříve odsouzeni a grafických údajů s těmito závěry spojenými navrhla žalovaná, aby Vrchní soud v Praze změnil rozhodnutí soudu prvního stupně a žalobu zamítl.

Žalobce se vyjádřil k tomuto odvolání a poukázal zejména na to, že za právního stavu existujícího do [datum] bylo možné odebírat vzorky DNA zadržným podezřelým, obviněným, obžalovaným a svědkům, poškozeným a jiným osobám jen tehdy pokud to bylo třeba k provedení důkazů podle trestního řádu (dle § 114 odst. 2 trestního řádu) a také obviněným o nichž nebylo možno získat osobní údaje umožňující identifikaci jiným způsobem (§ 42e odst. 1 písm. e) dříve platného zákona o Policii ČR). Uvedené vzorky DNA odsouzených vykonávajících trest odnětí svobody mohli policisté odebírat pouze v konkrétních trestních věcech, pokud to bylo třeba k provádění důkazu o jiné trestné činnosti než o té, pro niž byla osoba pravomocně odsouzena. Kterákoliv osoba však mohla být požádána o poskytnutí vzorku DNA a pokud vzorek dobrovolně policii poskytla, bylo a je to v souladu se zákonem. S ohledem na uvedené závěry by však v Národní databázi DNA neměl být archivován genetický profil DNA osoby, jež neposkytla vzorek dobrovolně a následně nebyla pravomocně odsouzena pro trestnou činnost. Z těchto důvodů navrhl potvrzení napadeného rozsudku. Své vyjádření žalobce doplnil prostřednictvím svého právního zástupce.

Žalovaná se k replice žalobce vyjádřila s tím, že se s ním nemůže ztotožnit, zejména proto, že žalobce nepovažuje rozsudky Městského soudu v Praze č.j. 10A 30/2012-67 v rámci správního soudnictví a Nejvyššího správního soudu č.j. 4AS 168/2013-40 při projednávání dané věci za relevantní. Žalovaná spatřuje v tomto tvrzení žalobce účelovost, neboť předmětné rozsudky nesvědčí v jeho prospěch nýbrž naopak. Žalovaná má za to, že tento spor mezi Ministerstvem vnitra a Úřadem na ochranu osobních údajů s projednávanou věcí souvisí, a proto i rozhodnutí v této věci vydané Nejvyšším správním soudem, resp. správními soudy obecně a opakovaně navrhla změnu napadeného rozsudku a zamítnutí žaloby. Žalovaná dále předložila další rozhodnutí v obdobných věcech, kde Městský soud v Praze rozhodl o zamítnutí v daném případě dvou žalob a tato rozhodnutí Vrchním soudem v Praze jako soudem odvolacím potvrzena.

Odvolací soud jenž s ohledem na článek II. bod 2 zák.č. 293/2013 Sb. postupoval dle občanského soudního řádu (zák.č. 99/1963 Sb.) ve znění účinném do 31.12.2013 (dále jen o.s.ř.), přezkoumal k odvolání žalobce napadený rozsudek v celém rozsahu a neshledal podmínky pro je potvrzení (§ 219 o.s.ř.) ani změnu (§ 220 odst. 1 o.s.ř.).

Odvolací soud předtím než začal zkoumat rozhodnutí ve věci samé, zabýval se zkoumáním podmínek řízení ve smyslu ust. § 103 až 104a o.s.ř. Podle ust. § 103 kdykoli za řízení přihlíží soud k tomu, zda jsou splněny podmínky, za nichž může rozhodnout ve věci samé (podmínky řízení). Podle ust. § 104a odst. 1 věcnou příslušnost zkoumá soud kdykoli za řízení. Z obsahu spisu vyplývá, že žalobce dne [datum] podal u Obvodního soudu pro Prahu 7 žalobu na ochranu osobnosti a za zásah do jeho osobnostních práv označil nesprávný úřední postup, který spočíval v tom, že poté

co byl rozsudkem Krajského soudu v [obec] ze dne [datum] uznán vinným ze spáchání trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 trestního zákona a trestního činu porušování práva autorského podle § 152 trestního zákona, byl mu uložen úhrnný trest odnětí svobody v trvání šesti let a dne [datum] došlo ve vazební věznici k odběru biologických vzorků za účelem získání DNA vězněných osob, včetně žalobce a to buď náhodným stěrem. K odběru došlo za přítomnosti příslušníka zásahové jednotky za účelem překonání eventuálního odporu. Žalobce ve své žalobě a následujícím řízení zdůrazňoval, že nezákonným postupem získaný vzorek byl dále zpracován a uložen do tzv. Národní databáze DNA, že došlo k porušení ústavních práv žalobce na ochranu před zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o jeho sobě a obává se i dalšího možné zneužití a dovozoval, že tímto nesprávným postupem Policie ČR a vězeňské služby mu vznikla nemajetková újma. Obvodní soud pro Prahu 7 nepochyboval o své věcné i místní příslušnosti ohledně finanční částky odškodňující nemajetkovou újmu žalobce, o této rozhodl, ale o druhé části žaloby, v níž se žalobce domáhal odstranit zásah do svých osobnostních práv zničením odebraného vzorku DNA uložený v tzv. Národní databázi DNA dospěl k závěru, že k takovému rozhodnutí není dána pravomoc soudu. Rozhodl tedy rozsudkem ze dne [datum] o zamítnutí žaloby, pokud se jí žalobce domáhal úhrady [částka] na žalované (výr.I.) a výrokem II. bylo řízení o části žaloby, kterou se žalobce domáhal uložení povinnosti žalované odstranit následky zásahu do práva žalobce na ochranu osobnosti a zničit biologický vzorek uložený v Národní databázi DNA zastaveno a věc postoupena Policii ČR. Žádnému z účastníků pak nebylo přiznáno právo na náhradu nákladů řízení. V odvolání proti tomuto rozsudku žalobce výslovně uváděl, že jeho žaloba je žalobou v plném rozsahu podle zákona č. 82/1998 Sb. s tím, že namítá nesprávný úřední postup a zdůraznil, že soud nepochopil základ žaloby. Na základě tohoto odvolání rozhodl Městský soud v Praze rozsudkem ze dne [datum], kterým ve výroku I. rozsudek soudu prvního stupně v zamítavém výroku o zaplacení částky [částka] potvrdil a výrokem II. o zastavení řízení a postoupení věci a výroku o nákladech řízení týkajícího se žaloby na odstranění zásahu do práva žalobce na ochranu osobnosti rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc v tomto rozsahu postoupil Městskému soudu v Praze jako soudu věcně příslušnému k projednání věci v prvním stupni a rozhodl o nákladech řízení ve vztahu k řízení ohledně zaplacení částky [částka] podle zák.č. 82/1998 Sb.

Pokud Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl o části žaloby rozhodnuté meritorně tak, že tento výrok potvrdil postupoval v rámci své funkční příslušnosti. Dále se pak správně zabýval otázkou pravomoci soudu podle ust. § 7 o.s.ř. a správný byl jeho závěr, v části, že věc náleží do pravomoci soudu. Za těchto okolností však měl pouze změnit výrok o postoupení tak, že se řízení nezastavuje a věc se nepostupuje správnímu úřadu. Rozhodnutím o věcné příslušnosti překročil svou roli, a proto není toto rozhodnutí závazné. Pokud by pak měl obvodní soud pochybnosti o své věcné příslušnosti, měl povinnost vyvolat řízení v tzv. sporu o příslušnost podle ust. § 104a odst. 2 o.s.ř. a věc předložit Vrchnímu soudu k rozhodnutí o tom, který soud je věcně příslušný. V období, kdy rozhodoval jak Městský soud tak i Obvodní soud pro Prahu 7 došlo již k novelizaci zák.č. 82/1998 Sb., a to tak, že odpovědnost za újmu způsobenou žalobci nesprávným úředním postupem byla dána ust. § 31a uvedeného zákona, když tento zákon byl novelizován zák.č. 160/2006 Sb. s účinností od [datum]. Po účinnosti této novely bylo třeba postupovat i v případě posouzení nemajetkové újmy podle zákona 82/1998 Sb. tak, jak to vyjádřil Ústavní soud ve svém nálezu ze dne [datum] sp.zn. IV. ÚS 428/05, kdy uvádí, že, „Ústavní soud k tomu připomíná, že výklad ust. § 13 občanského zákoníku je v daném případě nutno činit s ohledem na to, že se jedná vlastně o prostředek nahrazující pojetí nemateriální újmy jako součásti pojmu škoda. Obecné soudy by tedy v novém řízení měly přihlížet k tomu, že ač rozhodují o zásahu do osobnostních práv stěžovatele byl by již v současnosti, pokud by nárok vznikl za účinnosti novely provedené zákonem č. 160/2006 Sb. resp. za podmínky podle článku II. (přechodné ustanovení) tohoto zákona i před jeho účinností, posuzován jako nárok na náhradu nemajetkové újmy v důsledku nezákonného rozhodnutí resp. nesprávného úředního postupu“. Z výše uvedeného vyplývá, že soudy obou stupňů měly dovodit, že se zde v části týkající se nezákonného odběru DNA osobám ve výkonu

trestu jedná o otázku, zda vznikla nemajetková újma při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím, která měla být následně posuzována v mezích zákona 82/1998 Sb. (lex specialis) a nikoliv podle občanského zákoníku, jenž je k zmíněnému zákonem obecným (lex generalis). Toto ostatně navrhoval i žalobce ve svém odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně (Obv. Soudu [obec a číslo]). Pokud tedy bylo zjištěno, že namísto okresního soudu rozhodoval soud krajský (Městský soud v Praze) a o odvolání Vrchní soud v Praze, v případném řízení o dovolání by dovolací soud dále zkoumal, zda řízení před oběma soudy nebylo postiženo vadami uvedenými v § 229 odst. 1 a odst. 2 písm. a), b) a odst. 3 o.s.ř. jakož i jinými vadami řízení, které by mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 242 odst. 3 o.s.ř.), i když by to nenamítal žádný z účastníků. Jak vyplývá z právní literatury (viz [příjmení] [jméno], [příjmení] [jméno] a kol., Občanský soudní řád II., § 201 až [číslo] Praha: C.H.Beck, 2009, strana 1919), dovolací soud by nicméně dospěl k závěru, že řízení bylo postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, neboť ve věci rozhodl věcně nepřislušný soud prvního stupně a odvolací soud nezjednal nápravu způsobem vyplývajícím z § 219a odst. 1 písm. a) a § 221 odst. 1 písm. a) nebo b) o.s.ř.

Jelikož tedy soudy žalobu meritorně projednaly podle občanského zákona a občanského soudního řádu, ačkoliv zde byl namíste postup podle zákona 82/1998 Sb. došlo k tomu, že ve věci rozhodoval věcně a místně nepřislušný soud (Městský soud v Praze a dále Vrchní soud v Praze), ačkoliv v prvním stupni vůči žalované je věcně příslušný okresní soud (§ 9 odst. 1 o.s.ř.) a místně příslušný je obecný soud žalovaného, tak jak byla žaloba správně podána žalobcem. Je-li žalovaný stát, jde o okresní soud v jehož obvodu má sídlo organizační složka státu příslušná podle zvláštního předpisu (§ 85 odst. 5 o.s.ř.). Toto nicméně platí ve vztahu k žalovanému, kdy je žalovanou Česká republika. Dané právo žalobce by bylo možné odškodnit podle občanského zákoníku cestou ochrany osobnosti, ale pouze tehdy, pokud by k němu došlo před účinností zákona č. 160/2006 Sb. tedy před [datum]. Tato situace však nenastala. Pokud městský ani obvodní soud nepostupoval dle ust. § 104a odst. 2 o.s.ř. je za situace, kdy byl spis předložen Vrchnímu soudu v Praze, aby dostál své povinnosti dané uvedeným zákonným ustanovením a nezbylo mu než rozhodnout, který soud je příslušný k projednání a rozhodnutí této věci v prvním stupni. Z těchto důvodů s ohledem na nedostatek podmínek řízení u soudu, který rozhodoval jako soud prvního stupně nezbyvá Vrchnímu soudu v Praze než postupovat podle § 219a odst. 1 písm. a) o.s.ř. a rozsudek zrušit a dále pak rozhodnout podle ust. § 104a odst. 2 poslední věta o tom, které soudy jsou k projednání a rozhodnutí věci příslušné v prvním stupni, není-li sám věcně příslušný tak, jak to vyplývá z výroku tohoto rozhodnutí.

O náhradě nákladů řízení rozhodne podle ust. § 224 odst. 3 soud prvního stupně v novém rozhodnutí o věci.

Poučení:

Proti tomuto usnesení lze podat dovolání za podmínek § 237 o.s.ř. ve lhůtě dvou měsíců od doručení tohoto rozhodnutí, k Nejvyššímu soudu ČR, prostřednictvím soudu prvního stupně. Přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat jen dovolací soud.

Praha 12. ledna 2016

JUDr. Milena Opatrná
předseda senátu